

Bydgoszcz, 8 lipca 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.22.2019. AJe / MSN

**Pani
Zofia Malanowska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Rypińska 7
87-510 Skrwilno**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Rypińska 7, 87-510 Skrwilno (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 10, 12 czerwca 2019 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- A.J- inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- M.S.-N. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 329/2019 z dnia 28 maja 2019 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do 9 czerwca 2019 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Zofii Malanowskiej – Kierownika GOPS, p. XX – asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 20 grudnia 2017 r. przyjętego Uchwałą Nr XXXI/204/17 Rady Gminy Skrwilno. W dokumencie zawarto informację o realizowaniu przez Ośrodek zadań z zakresu wspierania rodziny jak również *organizację pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych*.

Zadania Ośrodka ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 29 maja 2017 r., wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika Nr 2/2017. Dokument zawiera wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny wraz z wyszczególnionymi zadaniami przypisanymi ustawą do realizacji.

Wójt Gminy Skrwilno Upoważnieniem nr SG.0052.5.2018 z dnia 27 kwietnia 2018 r., upoważnił Kierownika GOPS p. Zofię Malanowską do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Pierwszy 3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 przyjęty Uchwałą Nr XXXV/222/18 Rady Gminy Skrwilno z dnia 25 kwietnia 2018 r.

Celem głównym Programu jest *pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Skrwilno w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo - wychowawczych*. W dokumencie zawarto diagnozę sytuacji demograficznej i społecznej, cele szczegółowe, planowane zadania do wykonania i przewidywane efekty programu. Wskazano także realizatorów działań i źródła finansowania. We wcześniejszych latach, pomimo braku formalnego dokumentu, zadania na rzecz wspierania rodziny były realizowane.

Zagadnienia z zakresu wspierania rodziny za lata 2017 i 2018 zostały ujęte w ogólnych sprawozdaniach z działalności Ośrodka. Sprawozdanie za rok 2018 zawiera jedynie szcątkowe informacje dotyczące pracy asystenta rodziny, nie wskazano także wprost potrzeb w zakresie wspierania rodziny. Dokumenty zostały sporządzone i przedstawione w terminach przekraczających termin określony w ustawie, co stanowi naruszenie art. 179 ust.1.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. XX – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 2 stycznia 2017 r. do 31 stycznia 2018 r.,
- p. XX – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 1 lutego 2018 r. do 30 czerwca 2018 r., w ramach umowy o pracę od 1 lipca 2018 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2017 r. 16 rodzin, w tym jedna rodzina zobowiązana do współpracy przez Sąd,
- w 2018 r. 13 rodzin, w tym jedna rodzina zobowiązana do współpracy przez Sąd,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) 10 rodzin, w tym jedna rodzina zobowiązana do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż żaden asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach osobowych zatrudnionych asystentów brak było oświadczeń, o których mowa w art.12 ust.1 pkt 2,3,4, obecnie zatrudniony asystent rodzin uzupełnił oświadczenia w trakcie trwania kontroli.

Zakres czynności p. XX zawierał wszystkie zadania, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu. Natomiast w aktach osobowych p. XX brakowało zadania określonego w pkt 13 a, które zostało uzupełnione aneksem w trakcie trwania kontroli.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Skrwilno tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystent rodziny uczestniczył w szkoleniach tematycznych. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z takim wnioskiem.

Z rodziną podpisywano zgodę na współpracę z asystentem w oparciu o art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na pierwszym spotkaniu z asystentem rodziny.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

W zakresie realizacji zapisu art.15 ust. 1 pkt 1, pkt 14 i pkt 15 i ust.3

- *opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,*
- *prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,*

Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ustawy.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: kartę informacyjną dotyczącą rodziny, plan pracy z rodziną, ocenę sytuacji rodziny, notatki służbowe, miesięczną kartę pracy.

Godzinowe rozpisanie dnia w miesięcznej karcie pracy, nie uwzględniało czasu przeznaczanego na przejazd pomiędzy rodzinami, co w opinii zespołu kontrolującego było niewłaściwe. Pouczono o rzetelnym rozpisywaniu dnia pracy, uwzględniając przy tym czas przejazdu i czas faktycznego pobytu u rodziny.

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika GOPS, okresowa ocena sytuacji rodziny (wcześniej *opis sytuacji rodziny*), dokonywana jest nie rzadziej niż raz na pół roku, począwszy od daty podpisania zgody przez rodzinę, co stanowi dopełnienie obowiązku wynikającego z art. 15 ust. 1 pkt 15. Jednakże dokumenty nie zawierały daty sporządzenia, w związku z tym nie można zweryfikować czy faktycznie były sporządzane we właściwym terminie. Dokument również nie był podpisywany przez osobę sporządzającą.

Plany pracy są sporządzane wspólnie z członkami rodziny do 3 miesięcy od zapoznania się z rodziną. Dokumenty zawierały planowane cele i ich efekty, natomiast nie uwzględniały planowanych terminów ich wykonania, co stanowi naruszenie art. 15 ust.3 ww. ustawy.

Plany pracy również nie zawierały daty sporządzenia ani podpisów asystenta i członków rodziny. Zespół kontrolujący wskazał na konieczność datowania sporządzonych dokumentów jak również podpisywania ich przez właściwe osoby.

W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

W okresie objętym kontrolą nie wpłynął żaden wniosek o koordynację poradnictwa przez asystenta wynikający z ustawy „Za życiem”.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Po zrealizowaniu planu pracy z rodziną, asystenci prowadzili monitoring rodziny przez okres trzech miesięcy. Monitorowanie odbywa się poprzez wizyty i rozmowy telefoniczne, z których sporządzane są notatki służbowe.

Podstawą do kontynuowania współpracy z rodziną jest brak osiągnięcia zamierzonych celów określonych w planie pracy lub pojawienie się nowych problemów. W okresie objętym kontrolą, praca z asystentem rodziny była zakańczana w przypadku zrealizowania wszystkich działań określonych w planie pracy.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest przez pracowników GOPS – asystenta rodziny i pracowników socjalnych, we współpracy z pedagogiem szkolnym. Ośrodek pozyskuje informacje ze szkół i środowiska lokalnego. Po otrzymaniu informacji pracownik wizytuje zagrożone środowisko w celu sprawdzenia sytuacji, następnie podejmowane są dalsze działania.

W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny*.

W rodzinach objętych asystenturą, w których stwierdzono przemoc, asystent współpracuje z pracownikami socjalnymi, dzielnicowymi, pedagogiem szkolnym i kuratorami społecznymi. Pomiędzy instytucjami jest stały przepływ informacji. Wszczęta zostaje procedura „Niebieskiej Karty”, podejmowane są działania zaradcze tj. skierowanie na leczenie odwykowe, rozmowy motywujące.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy Skrwilno nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dzieci mogą skorzystać z opieki organizowanej przez szkoły. Na terenie gminy funkcjonuje Uczniowski Klub Sportowy „SKRWA Skrwilno”, w ramach funkcjonowania GKRPA, w czasie wakacji i ferii organizowane są zajęcia opiekuńczo – wychowawcze na terenie lokalnych szkół. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Stowarzyszenie „Grodzisko”, które organizuje pólkolonie dla dzieci w okresie letnim i wycieczki integracyjne dla rodzin z terenu gminy.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Skrwilno nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Dotychczas nie była prowadzona kampania informująca środowisko lokalne o możliwości pełnienia tej funkcji. Zgodnie z oświadczeniem Kierownik GOPS, aktualnie nie ma konieczności powoływania rodzin wspierających, gdyż działania pracowników socjalnych i asystenta rodziny są wystarczające.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- *w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Skrwilno zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa. Mieszkańcy mogą korzystać z terapii rodzinnej dla rodzin z dziećmi z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi. W Punkcie Konsultacyjnym prowadzone są mediacje rodzinne i terapie małżeńskie. Ponadto Ośrodek współpracuje z PCPR w Rypinie, który realizuje projekt „Rodzina w Centrum”, w ramach którego jest świadczone specjalistyczne poradnictwo.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansowała koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 3 499,00 zł,
- w 2018 r. - wydatkowano kwotę: 13 869,24 zł,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 1 763,22 zł.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystent rodziny współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Współpraca polega na wzajemnych kontaktach, wymianie informacji. Asystent bierze udział w Okresowych Ocenach Sytuacji Rodziny, współpracuje z koordynatorem przy tworzeniu planu pracy z rodziną.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2017 r. w dniu 25 lipca 2017 r.,
- b) za II półrocze 2017 r. w dniu 29 stycznia 2018 r.,
- c) za I półrocze 2018 r. w dniu 4 lipca 2018 r.,
- d) za II półrocze 2018 r. w dniu 1 lutego 2019 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż w jednym przypadku d) nie zachowano ustawowego terminu określonego w § 3 ust.1 rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienia, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobami odpowiedzialnymi za powstałe uchybienia jest Kierownik GOPS - p. Zofia

---

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.

Malanowska. Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenie pokontrolne:

1. Zawierać w planach pracy terminy wykonywanych działań, zgodnie z art. 15 ust.3. Termin wykonania zalecenia - na bieżąco.
2. Sporządzać sprawozdania z zakresu wspierania rodziny wraz z potrzebami i przekładać je Radzie Gminy w terminie, o którym mowa w art. 179 ust.1. Termin wykonania zalecenia - na bieżąco.
3. Sporządzać i przekazywać sprawozdania rzeczowo-finansowe, o których mowa w art.176 pkt 6 ustawy, w terminie określonym w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo – finansowych. Termin wykonania zalecenia - na bieżąco.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)